

Ἡ Αἴγυπτος

Α'. Ἡ Αἴγυπτος στενή ἐστι καὶ ἀπ' Ἐλεφαντίνης τῆς νήσου μέχρι τῆς θαλάττης τείνει. Ἡ δὲ χώρα αὕτη ξηρά ἐστίν· ὄμβροι μὲν γὰρ διὰ πολλῶν ἐνιαυτῶν οὐ γίνονται ἐν αὐτῇ, δρόσος δ' ὀλίγη. Διὰ μέσης δὲ τῆς Αἰγύπτου ὁ Νεῖλος ποταμὸς φέρεται καὶ τὴν χώραν κατ' ἐνιαυτὸν κατακλύζει. Τότε καὶ αἱ ὁδοὶ κατέχονται τῷ ποταμῷ καὶ οὐκ ἔστιν ἄνευ πλοίων πορεύεσθαι. Οἱ παλαιοὶ ὀρθῶς τὴν Αἴγυπτον, μάλιστα δὲ τὸ δέλτα, δῶρον τοῦ Νείλου λέγουσι. Φέρει δ' ἡ Αἴγυπτος κριθὴν ἄφθονον καὶ τυρὸν καὶ τὰ ἄλλα σῖτα, ἄμπελοι δ' ἐν αὐτῇ οὐ γίνονται. Ὁ γὰρ οἶνος ὁ τῶν Αἰγυπτίων, ὡς παρ' Ἡροδότου διδασκόμεθα, οὐκ ἐκ τῆς ἀμπέλου ἦν, ἀλλ' ἐκ κριθῆς (ἐνν. γίνεται). Ἐν δὲ τῷ Νείλῳ βύβλος φύεται ἄφθονος, πολλοῦ ἀξία τοῖς Αἰγυπτίοις· βύβλινα μὲν γὰρ ἦν τὰ ἱστία, βύβλινα δὲ καὶ τὰ βιβλία αὐτῶν.

Ἐλεφαντίνη = νῆσος τοῦ Νείλου στὴν Ἄνω (δηλ. νότια) Αἴγυπτο.

τείνω = ἐκτείνομαι, φθάνω.

ὁ ὄμβρος = βροχή.

ὁ ἐνιαυτός = ἔτος·

διὰ πολλῶν ἐνιαυτῶν = γιὰ πολλὰ χρόνια,

ἡ δρόσος = δροσιά· νερὸ (γενικῶς).

ὁ Νεῖλος ποταμὸς φέρεται = (μέση διάθεση) φέρει ἑαυτὸν, ῥέει.

κατ' ἐνιαυτὸν = κάθε χρόνο, κατ' ἔτος.

κατέχονται τῷ ποταμῷ = (παθ. διάθεση) κατακλύζονται ἀπὸ τὸν ποταμὸ

ἄνευ + γεν. = χωρὶς.

οὐκ ἔστιν + ἀπαρέμφατο = δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ· οὐκ ἔστιν πορεύεσθαι = δὲν εἶναι

δυνατὸν νὰ περπατήσει κάποιος

πορεύομαι = ῥῆμα μέσης διαθέσεως, τὸ ὁποῖο δὲν ἔχει ἐνεργητικὸ τύπο, δὲν ὑπάρχει πορεύω. Τέτοια ῥήματα λέγονται ἀποθετικά, ἐπειδὴ ὑποτίθεται ὅτι ἔχουν ἀποθέσει, δηλ. ἔχουν ἀποβάλλει τὴν ἐνεργητικὴ φωνή.²⁴

τὰ σῖτα = σιτηρά, δημητριακὰ γενικῶς· πληθ. τοῦ ἄρσ. ὁ σῖτος

παρὰ + γεν. = ἀπό· παρ' Ἡροδότου = ἀπὸ τὸν (ἱστορικό) Ἡρόδοτο.

ἡ βύβλος (καὶ βίβλος) = τὸ φυτό πάπυρος, ἀπὸ τὶς ἴνες τοῦ φλοιοῦ τοῦ ὁποίου κατασκευάζεται ὁ πάπυρος. Ἐξ οὗ καὶ βιβλίον.

πολλοῦ ἀξία ≡ μεγάλης ἀξίας, ποὺ ἀξίζει πολλά· βύβλος ἀξία πολλοῦ (χρήματος).

Το ἐπίθετο **ἄξιος** συμπληρώνεται μὲ μιὰ γενική, π.χ. ἄξιος τιμῆς, ἄξιος ἐπαίνου, ἄξιος τιμωρίας, ἄξιος συγχαρητηρίων.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. Να γράψετε στην ἴδια πῶση του ἄλλου αριθμοῦ τα παρακάτω ονόματα του

κειμένου: *τῆς θαλάττης, τὴν χώραν, τὴν κριθὴν τὸν τυρόν, αἱ ἄμπελοι, Ὁ οἶνος, τῆς ἀμπέλου*

2. Να κλιθοῦν σε ενικό και πληθυντικό ὅσα ἐπίθετα εντοπίσετε σε θηλυκό γέ

ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὅριον τῆς Θετταλίας τὸ παλαιὸν πρὸς τῇ θαλάττῃ, ἦν ἡ παραλία ἀπὸ
Θερμοπυλῶν μέχρι τῆς ἐκβολῆς τοῦ Πηνειοῦ ποταμοῦ. Πρὸς τὴν μεσόγαιαν ἡ
χώρα πεδίων ἐστὶ, κύκλω δ' ἄκραι τὴν χώραν περικλείουσι. Τῶν κατοίκων τῆς
Θετταλίας οἱ μὲν ταγοὶ κύριοι τῆς χώρας ἦσαν, οἱ δὲ γεωργοὶ τοὺς ἀγροὺς
ἐθεράπευον καὶ ἐν ταῖς νομαῖς τὰ ποιμνία ἔνεμον. Ἐν Θετταλίᾳ οἱ ποταμοὶ ἐν
ταῖς πηγαῖς μικροὶ εἰσιν, ἐν δὲ τοῖς πεδίοις πολλαχοῦ λιμνάζουσιν. Οἱ ποταμοὶ
τὴν χώραν πολλακίς κατακλύζουσι καὶ τὴν γεωργίαν καὶ τὰς νομάς
βλάπτουσιν. Οἱ κάτοικοι τότε ἐν ἀπορίᾳ εἰσίν. Ἐν ταῖς εὐφορίαις δ' ὁμοῦς ἡ
Θετταλία ἐκφέρει σῖτον, κριθάς, ὀπώρας· τρέφει δὲ ἀγέλας ἵππων καὶ
προβάτων. Τὴν δ' ἐκ τῶν ἀγρῶν κομιδὴν ἐφ' ἀμαξῶν εἰς τὰ ταμιεῖα τῶν οἰκιῶν
φέρουσι.

Θετταλία = Θεσσαλία. Στὴν ἀπτική διάλεκτο τὰ δύο σσ γίνονται ττ, π.χ. θάλαττα =
θάλασσα, γλώττα = γλώσσα.

τὸ παλαιὸν = παλιά, στὰ χρόνια τὰ παλιά (ἐπιρρηματικὴ χρονικὴ ἔκφραση).

πρὸς τῇ θαλάττῃ = (πρὸς + δοτ.) πρὸς τὸ μέρος τῆς θαλάσσης.

ἡ μεσόγαιᾶ = (οὐσιαστικὸ, ὄχι ἐπίθετο) ἡ ἐνδοχώρα. Ἐπίσης τὰ **μεσόγειᾶ** (ὡς
ουδ.).

τὸ πεδίων = ἡ πεδιάδα, τὸ ἐπίπεδο ἔδαφος.

κύκλω = σὲ κύκλο, κυκλικῶς.

ἡ ἄκρα = ἄκρη βουνῶν, κορυφή, ὕψωμα· ἀκρόπολη, φρούριο.

ὁ ταγός = ἀρχηγός [αὐτὸς ποὺ διατάσσει ἢ (παρα)τάσσει τοὺς ἄλλους σε γραμμῇ,
σε

παράταξη· ἐξ οὗ καὶ τάγμα]· οἱ ἄρχοντες τῆς Θεσσαλίας ἐλέγοντο «ταγοί».

ἡ νομῆ = τὸ βοσκοτόπι (τὸ τμήμα γῆς ποὺ ἔχει διανεμηθῆ γιὰ βοσκή)· διανομή,
κατανομή, μοιρασιά, καταμερισμός (π.χ. ἡ νομῆ τῆς ἐξουσίας, ἡ ἀπονομή τοῦ
δικαίου).

νέμω = διανέμω, κατανέμω, μοιράζω, καταμερίζω· (ἐπὶ βοσκῶν) βόσκω (ζῶα στὴ

νομή μου, στο μερίδιο γῆς πού μου ἀνήκει). Ἀπό τὸ νέμω προέρχεται ὁ νόμος (δίκαιη κατανομή ἢ διανομή) καὶ ὁ νομός (περιοχὴ πού μᾶς διενεμήθη γιὰ βοσκή καὶ γιὰ κατοίκηση).

πολλαχοῦ = σὲ πολλὰ σημεῖα, σὲ πολλὰ μέρη. **ἄλλαχοῦ** = σὲ ἄλλα μέρη.

Πανταχοῦ

= παντοῦ. **Ἀπανταχοῦ** = σὲ ἅπαντα τὰ μέρη, σὲ ὅλα τὰ μέρη, παγκοσμίως. [Ὅλα με περισιωμένη!].

αἱ εὐφορίαι (εὐ + φέρω) = οἱ (= αἱ) οἱ ἐποχές εὐφορίας τῶν καρπῶν, τῆς καλῆς σοδειᾶς (= ἐσοδείας). Μεταφορικῶς «αἰσθάνομαι εὐφορία» (καμμία σχέση με τὴν ἐφορία).

ἐκφέρω = φέρω πρὸς τὰ ἔξω (ἐκ = ἐκτός), βγάζω, ἀποφέρω.

ὁ σῖτος = τὸ σιτάρι.

ἡ κριθή = τὸ κριθάρι.

ἡ ὀπώρα = φροῦτο. Ὀπώρα εἶναι καὶ ἡ περίοδος ἀπὸ τέλη Ἰουλίου μέχρι τὸν Σεπτέμβριο. Μετὰ τὴν Ὀπώρα ἀρχίζει τὸ Φθινόπωρον (ὅταν *φθίνουν* τὰ φροῦτα).

ἡ κομιδὴ (κομίζω, ἀποκομίζω) = ἡ μεταφορά, ἡ συγκομιδὴ (τῶν καρπῶν).

ἐφ' ἄμαξῶν = ἐπὶ ἄμαξῶν.

τὸ ταμιεῖον (καὶ **ταμεῖον**) = ἀποθήκη· θησαυροφυλάκιο·

δασυνόμενες λέξεις: ἡ **ἄμαξα**._

Ἀσκήσεις

1. βλάπτουσιν, ἐθεράπευον: να κλιθούν τα ρήματα σε ενεστώτα, παρατατικό, μέλλοντα και αόριστο
2. ποια ουσιαστικά του κειμένου ἀνήκουν στην α κλίση και ποια στη β; να τα γράψετε στην ονομαστική και τη γενική ενικού.
3. Να υπογραμμίσετε στο κείμενο τους εμπρόθετους προσδιορισμούς.
4. να μάθετε το λεξιλόγιο

Υἱὸς καὶ λέων γεγραμμένος.

Γέρον δειλὸς ὁρᾷ καθ' ὕπνου, ὅτι ὁ υἱὸς ὑπὸ **λέοντος** κατεσθίεται. Εὐθύς δ' ἐκ τοῦ φόβου **οἶκημα** καλὸν καὶ μετέωρον **κατασκευάζει** καὶ ἐνταῦθα μετὰ **θεραπόντων** τὸν υἱὸν **ἐγκλείει**. Κοσμεῖ δ' ἐνδον τὸ οἶκημα **ἀνδριάσι** καὶ ἄλλῳ κόσμῳ, ἐπὶ δὲ τοῦ τοίχου **γράφει** πρὸς τέρψιν τοῦ υἱοῦ **γίγαντας, λέοντας** καὶ παντοῖα ζῷα·

οὕτω γὰρ οἱ **λέοντες** καὶ **ἐλέφαντες** ἀκίνδουνοι ἦσαν τῷ υἱῷ.

Ὁ δὲ **παῖς** πλησιάζει μὲν τοῖς **λέουσι** καὶ **ἐλέφασιν**, περίλυπος δ' ἦν, ὅτι κατάκλειστος ἦν. Καὶ δήποτε λέγει τῷ **ἐλέφαντι**· «ὦ **ἐλέφαν**, ὡς καλὸς εἶ καὶ καλοὺς **ὀδόντας** ἔχεις». Ἐφεξῆς δὲ πλησιάζει τῷ **λέοντι** καὶ λέγει αὐτῷ· «ὦ κακὲ λέον, δικαίως οἱ θηρευταὶ **ἰμάσι δεσμεύουσί σε**· τοῖς γὰρ **ὀδοῦσι** δάκνεις καὶ τὰ θηράματα **φονεύεις**.

Καὶ ἐγὼ δὲ διὰ σέ κατάκλειστος εἰμι, ὡς ἐν φρουρᾷ». Καὶ εὐθύς ἐπιβάλλει τῷ τοίχῳ τὸν δάκτυλον καὶ ἐκτυφλῶπτει τὸν **λέοντα**.

Σκόλοψ δ' ὁμως τῷ δακτύλῳ ἐμπήγνυται καὶ **δγκωμα** καὶ φλεγμονὴν ἐπιφέρει αὐτῷ. Ἐξ αὐτοῦ δ' ἐπιγίγνεται πυρετὸς τῷ **παιδί** καὶ μετ' οὐ πολὺ ἀποθνήσκει. Οὕτω ὁ υἱὸς τοῦ **γέροντος** τὸ πεπρωμένον οὐκ ἀποφεύγει.

γεγραμμένος (παθ. μτχ. τοῦ γράφω) = ἐδῶ: ζωγραφιστός.

ὁρᾷ καθ' ὕπνου ἢ **καθ' ὕπνον** = βλέπει στὸν ὕπνο του.

ἐσθίω = τρώγω· **κατεσθίω** = κατατρώγω, καταβροχθίζω.

ὑπὸ λέοντος = ἀπὸ τοῦ λιοντάρου (ποιητικὸ αἴτιο)

ὁ μετέωρος, ἢ μετέωρος, τὸ μετέωρον = αὐτὸς ποὺ δὲν πατάει στὴ γῆ ἢ εἶναι σὲ πολὺ ψηλὸ μέρος.

ὁ θεράπων, τοῦ θεράποντος = ὑπηρέτης.

ἐγκλείω (ἐν+κλείω) = κλείνω μέσα.

κοσμέω, ῶ = διακοσμῶ, τακτοποιῶ.

ἐνδον = μέσα, ἐντός.

γράφω = γράφω· ζωγραφίζω.

ὁ ἀνδριάς, τοῦ ἀνδιάντος = ἄγαλμα (ἀνδρὸς).

ὁ παντοῖος, ἢ παντοῖα, τὸ παντοῖον = ὁ παντὸς εἶδους, ὁ κάθε εἶδους.

ὅτι = ὅτι· διότι

Τέρψις = ψυχαγωγία

δήποτε (ἢ δὴ ποτε) = κάποτε, σὲ κάποια στιγμή.

ὁ ὀδοῦς, τοῦ ὀδόντος = δόντι.

ἐφεξῆς = κατόπιν, διαδοχικῶς

ὁ θηρευτής = κυνηγός (τὸν κύνα ἄγω = ὀδηγῶ τὸν σκύλο).

ὁ ἱμάς, τοῦ ἱμάντος = δερμάτινο λουρί, ἱμᾶντας.

δάκνω = δαγκώνω. (δῆγμα = δάγκωμα # δείγμα)

ἐκτυφλώττω = τυφλώνω.

ὁ σκόλοψ, τοῦ σκόλοπος = ὀτιδῆποτε αἰχμηρό, ἀγκάθι, πάσσαλος.

ἐμπήγνυμι (ἐν+πήγνυμι) = (ἐ)μπήγω, βάζω μέσα· **ἐμπήγνυται** = (τοῦ)

(ἐμ)πήγεται, τοῦ μπαίνει.

τὸ ὄγκωμα, τοῦ ὄγκώματος = πρήξιμο.

ἐπιγίγνεται = ἐπὶ πλέον γίνεται.

ἀποθνήσκω = πεθαίνω· πρβλ. θνητός.

δασυνόμενες λέξεις: **υἴος, ὄτι** (καθότι, καθ' ὄτι).

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1. να κλιθούν τα υπογραμμισμένα ρήματα στον ενεστώτα μέσης φωνής.
2. να μεταφερθούν τα τριτόκλιτα ουσιαστικά του κειμένου στην ίδια πτώση του άλλου αριθμού.

δ. Συμπλήρωσε τις προτάσεις με τον κατάλληλο τύπο του παρακειμένου ή υπερσυντελικού:

1. 'Ο πόλεμος ἡμᾶς τῶν πάντων —.	ἀπεστέρηκα
2. — ἐγὼ ἑμαυτοῦ.	κεκράτηκα
3. 'Αδίκως οἱ δικασταὶ Σωκράτη — θανάτου.	ἐζημίωκα
4. Οἱ ἐν Σαλαμῖνι νικηταὶ τὴν 'Ελλάδα —.	ἠλευθέρωκα
5. Πεισίστρατος τοὺς πλείστους νόμους τοῦ Σόλωνος —.	πεφύλαχα
6. Τὰ πάντα εὐ οἱ Θεοὶ —.	διατέταχα
7. 'Ορᾶτε (= βλέπετε) ὄσα ἡμῖν οἱ πολέμιοι —.	πέπραχα
8. Οἱ στρατιῶται τρόπαιον ἐπὶ τοῦ λόφου —.	ἴδρυκα
9. Ἔλεγον Κροῖσον — πρέσβεις εἰς Λακεδαιμόνα περὶ συμμαχίας.	πέπομφα (ἀπαρ.)
10. Σόλων ὁ 'Αθηναῖος εἰπὼν, «ὦ πατρίς, — σοι καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ» ἀπέπλευσεν εἰς Αἴγυπτον καὶ Κύπρον καὶ ἐκεῖθεν πρὸς τὸν Κροῖσον εἰς Σάρδεις ἦλθεν.	βεβοήθηκα

ε. Κίνησέ τα ρήματα των προτάσεων που ακολουθούν στον παρακείμενο:

1. Νικῶ τοὺς ἐχθρούς.	1.
2. Θύομεν θυσίαν.	2.
3. Δαρεῖος ἐβεθασιλεύκει τῶν Περσῶν.	3.
4. 'Η πίστις σου σώσει σε.	4.
5. 'Ανεπέμπομεν ὕμνον.	5.
6. Τὴν πατρίδα σφάζουσι.	6.
7. Οἱ κυνηγοὶ θηρεύουσι σὺς.	7.
8. Γυμνάζει τὸν νεανίαν.	8.
9. Ἐπραξε τὸ χρέος.	9.
10. Προσκυνομέν σου τὰ πάθη.	10. Προσκεκυνήκαμεν
11. Αἰτῶ συγγνώμην.	11. ἤτηκα

Συμπλήρωσε τις καταλήξεις των λέξεων:

1. Νενική— οἱ Ἕλληγ— τοὺς Πέρσ— ἐν Μαραθῶν—. 2. Οἱ ἱπ— δ' ὁμως τὰ ἐπὶ τοῦ βωμ— ἱερ— διερρίφ—. 3. 'Αλέξανδρ— ὁ Φιλίππ— στέφαν— ἐπὶ τοῦ τάφ— τοῦ 'Αχιλλέ— ἐτεθῆ—. 4. Οἱ παιδοτριβ— τοὺς παῖδ— ἐγεγυμνά—. 5. 'Εγὼ νενίκη— τὸν κόσμ—. 6. 'Αγαμέμν— τὴν θυγατέρ— 'Ιφιγένει— ἐπεφονεύ— ἐν Αὐλίδ—. 7. 'Ο στρατηγ— τὴν φάλαγγ— τέταχ—. 8. Νενίκη— με, Ναζωραῖε. 9. 'Η πίστι— σου σέσω— σε. 10. Ξύλ— αἱ θυγατέρ— ἐκ τοῦ δάσ— κεκομί—.